

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
อำเภอเมือง จังหวัดตราด

นิรุจน์ จันทาทอง

21 พ.ค. 2558
353401

TH 002 107

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
และคณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ได้พิจารณาปัญหาพิเศษของ ดวงนภา กลสิพร่อง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

.....
(ดร.วุฒิ ธีวรัชงชัย)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมชา ก.บัวเกษร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

ปัญหาพิเศษเรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออนุเคราะห์ และคำปรึกษาเป็นอย่างดี จาก ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขปัญหาพิเศษ ฉบับนี้จนเสร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้สูงอายุตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมในการตอบแบบสอบถามซึ่งนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

นิรุตนันท์ จันทาทอง

ชื่อปัญหาพิเศษ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
อำเภอเมือง จังหวัดหวัดตราด
ชื่อผู้เขียนปัญหาพิเศษ นิรุจน์ จันทาทอง
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและเอกชน)
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส รายได้ โดยทั้งหมด 4 ด้านด้วยกันคือ ด้านร่างกาย จิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติ t - test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติ One - way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านร่างกายผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านจิตใจผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสัมพันธภาพทางสังคมผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีมาก สรุปภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีมาก

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า เพศต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด สถานภาพสมรส รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน

Title Quality of life of senior citizens in Noen Sai Subdistrict Administrative
 Organization, Muang District, Trat Province

Researcher Nirut Chantatong

Program Master of Public Administration (Public and Private Management)

Academic Year 2011

Abstract

This research aimed to identify and compare quality of life of senior citizens in Noen Sai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Trat province, based on their gender, marital status, and income in four areas – physical characteristics, psychological states, social relations, and economics and environment. The sample consisted of 248 senior citizens and questionnaires were used for data collection. The statistical methods used to analyze the data were Frequency, Mean, Percentage, Standard Deviation, One-way ANOVA, T-test, and LSD (Least Significant Difference test), with the level of statistical significance set at .05.

The study revealed a very high level of quality of life among the senior citizens in all areas. Gender did not contribute to the difference in quality of life, while marital status and income contributed to the difference among the studied senior citizens.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
สมมติฐานของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	5
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	9
ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
เกณฑ์ในการแปลผล.....	26
4 ผลการวิจัย.....	27
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	28
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	29
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	34
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	36
สรุปผลการวิจัย.....	37
อภิปรายผลการวิจัย.....	38
ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม.....	43
ภาคผนวก.....	46
ประวัติย่อของผู้เขียนปัญหาพิเศษ.....	51

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล.....	28
2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านร่างกาย.....	29
3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านจิตใจ.....	30
4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม.....	31
5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านสิ่งแวดล้อม.....	32
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	33
7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ.....	34
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกสถานภาพสมรส.....	34
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกรายได้.....	35
10 สรุปการทดสอบสมมติฐาน.....	35

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	23
-----------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการพัฒนาทางการแพทย์และการสาธารณสุขมีเจริญมากขึ้น ทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น จากรายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) พบว่า ประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยมีถึงประมาณ 7 ล้านคน คิดเป็นเกือบร้อยละ 11 ของประชากรทั้งประเทศที่มีอยู่ประมาณ 65.64 ล้านคน และประชากรผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) และจากแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 - 2564 ได้มียุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ คือ มีมาตรการส่งเสริมความรู้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกันดูแลตนเองเบื้องต้น ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุส่งเสริมด้านการทำงานและหารายได้ของผู้สูงอายุ และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อสารสนเทศ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

จากโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมืองจังหวัดตราด ปี 2552 มีผู้สูงอายุจำนวน 604 คน คิดเป็นร้อยละ 12.88 ของประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย ปี 2553 มีผู้สูงอายุจำนวน 632 คน คิดเป็นร้อยละ 13.17 ของประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย ปี 2554 มีผู้สูงอายุจำนวน 652 คน คิดเป็นร้อยละ 13.67 ของประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย (จากการสำรวจประชากรปลายปีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย ปี 2552, 2553 และปี 2554) จากข้อมูลพบว่าจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกับข้อมูลระดับประเทศ การเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุ และการที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเสื่อมทั้งด้านร่างกาย

ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ซึ่งผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้รับจากผู้นำมาเป็นผู้ตาม บทบาทและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุจึงลดน้อยลงทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าลดลง การขาดองค์กรหรือระบบที่จะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้สภาพสังคมไทยมีการขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นคนหนุ่มสาวสมัยใหม่เมื่อแต่งงานมักจะแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก ทำให้พ่อแม่ที่สูงอายุต้องอยู่กันตามลำพัง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้สังคมไทยซึ่งเดิมเป็นครอบครัวขยาย มีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นบุตรหลานก็ไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจทำให้ผู้สูงอายุต้องรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงมีผลในทางลบต่อผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เช่น การได้รับการดูแลเอาใจใส่ การรักษาพยาบาล

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย มีคุณภาพชีวิตดีน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการพัฒนานโยบายด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทรายต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส รายได้

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
2. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
3. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบการศึกษาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 248 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เป็นการศึกษาจากผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมืองจังหวัดตราด และเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม ถึง มกราคม 2555

นิยามศัพท์

คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับการมีชีวิตที่ดีมีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมเป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปสามารถดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมทั้งหลาย ของชีวิตด้วยพลังกำลัง ความรู้ และความสามารถที่ปวงที่ตนมีอยู่ด้วยความราบรื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ตามสมควร

1. ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น สามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ นอนหลับพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ สามารถช่วยตัวเองปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติ สามารถเดินได้ไปทำกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง

2. **ด้านจิตใจ** คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น รู้สึกมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นอย่างมาก มีความจำเป็นปกติดี มีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี รู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายอย่างมากต่อคนอื่น รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

3. **ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม** คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น เช่น สามารถผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี สามารถช่วยเหลือเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี เพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนท่านเป็นประจำ ไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็น

4. **ด้านสิ่งแวดล้อม** คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น สภาพแวดล้อมที่อยู่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่จำเป็นได้เป็นอย่างดี รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

สถานภาพ หมายถึง โสด สมรส หม้าย/ หย่า

รายได้ หมายถึง ค่าจ้างที่ได้จากการทำงานคิดเป็นรายเดือน ได้แก่ ต่ำกว่า 3,000 บาท/เดือน 3,001 - 6,000 บาท/เดือน 6,001 - 9,000 บาท/เดือน 9,001 - 12,000 บาท/เดือน 12,001 - 15,000 บาท/เดือน 15,001 - 20,000 บาท/เดือน 20,000 บาท/เดือนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุขององค์กรต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในครั้งนี้ได้รวบรวมกรอบแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ
3. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและศาสนา ซึ่งเป็นค่าเทียบเคียง ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอน กล่าวคือ ทุกคนหรือทุกประเทศอาจจะมีกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ กันไปตามความต้องการ และความต้องการคุณภาพชีวิตนี้ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาและกาลเทศะ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543, หน้า 56)

พวงรัตน์ บุญญานุกรักษ์ (2531, หน้า 7) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับแต่ละคนในลักษณะของความรู้สึกพอใจในสภาพที่ตนเองมีอยู่เป็นอยู่ ได้รับอยู่ และปฏิบัติอย่างเป็นประจำวัน ในแต่ละคนจะมีความพอใจแตกต่างกัน

ภัสสร สิมานนท์ และคณะ (2533, หน้า 105) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่สุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดีอย่างเดียวกันก็สามารถดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ให้ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

เกษม จันทรแก้ว (2530, หน้า 20) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางการศึกษา อนามัยและเศรษฐกิจ ตามสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ

เชื้อชาติวัฒนธรรมวิธีการเลี้ยงดู

กุหลาบ รัตนธรรม และคณะ (2535, หน้า 10 - 11) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลด้านร่างกาย อารมณ์สังคม ความคิดและจิตใจ ซึ่งรวมเอาไว้ทุกด้านของชีวิตไว้หมด ซึ่งชีวิตบุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถมีมิติต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงานสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและในการประกอบอาชีพ
2. คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจที่มีประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความอบอุ่นในครอบครัวและชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ
3. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาดเป็นระเบียบปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศและเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพและการคมนาคมที่สะดวก
4. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้ ความร่วมมือร่วมใจในสังคมความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในทางศาสนา
5. คุณภาพชีวิตด้านความคิด หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษาวิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง การยอมรับตนเองและการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม
6. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง ความมีคุณธรรมในตัวเองและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริตความมีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวทีกุศล ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละและการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ

นิสารัตน์ ศิลปะเดช (2540, หน้า 65) ได้สรุปว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงสภาพการดำรงชีวิตที่บุคคลเกิดความสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆอย่างพอเพียงและเหมาะสม

อนุชาติ พวงสำลี (2549, หน้า 61) สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับของการมีชีวิตที่ดี ความสุข ความพึงพอใจในชีวิต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมไทย

ผาสุก มุทฺธเมธา (2540, หน้า 72 - 73) อธิบายว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงสภาพการดำรงชีวิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ อยู่ในกรอบและระเบียบแบบแผนวัฒนธรรมที่ดั่งตามมาตรฐานที่ยอมรับของสังคม โดยทั่วไป พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมักรการ (2535, หน้า 7) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตที่ความสุขพอสมควรทั้งกายและจิตใจ สุขกาย คือ ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ เช่นการได้รับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนจากครอบครัวอย่างดีพอ การมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงการศึกษาดี อาชีพการงานดี โอกาสเลื่อนฐานะตามความเหมาะสม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่วนความสุขใจ คือ การหล่อหลอมปัจจัยทางด้านความเชื่อ ค่านิยม ศีลธรรมและจริยธรรมให้เกิดความสมดุล

พัชรภรณ์ คนกล้า (2547, หน้า 8) ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่สมบูรณ์ในแง่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดจากการให้ความสำคัญและความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ตามสภาพการณ์แวดล้อมที่มีอยู่ เป็นอยู่ หรือได้รับอยู่ ด้วยการรับรู้และตัดสินใจของมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

จากความหมายคุณภาพชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจและสภาพสังคม โดยสามารถแสดงมิติต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิต ได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง อาหารและโภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์
2. คุณภาพด้านจิตใจ หมายถึง ความเป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมในตัวเอง และสังคมความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อชาติ ความมีเกียรติมีศักดิ์ศรี ความเชื่อมั่นศรัทธา ความพึงพอใจ
3. คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม หมายถึง การศึกษาและการประกอบอาชีพที่ดีและเหมาะสม การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย
4. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง โอกาสในการศึกษาและและการประกอบอาชีพเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ความเป็นธรรมด้านรายได้ ความร่วมมือร่วมใจในสังคมความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในทางศาสนา

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบมากมาย แต่ละองค์ประกอบ จะมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปตามทัศนคติของแต่ละบุคคลหรือแต่ละสังคม ซึ่งพอจะกล่าวได้ได้ว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม จิตใจเป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHOQOL GROUP, 1996 อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถนิรันดร์กุล และคณะ, 2540, หน้า 14 - 20) ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 6 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความเป็นอิสระของบุคคล ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ได้รวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกันเหลือเพียง 4 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Health) คือการรับรู้สภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวันได้แก่ การรับรู้สภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบายการรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกาย การรับรู้ถึงผลกระทัดในการดำเนินชีวิตประจำวัน การพักผ่อนนอนหลับ การทำงาน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Health) การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง ได้แก่ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) คือ การรับรู้ด้านความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณเองได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลในสังคม รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Health) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณเองมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การคมนาคมสะดวก สถานบริการสุขภาพ บริการทางสังคม การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับรู้ข่าวสาร

พัชราภรณ์ คนกล้า (2547; หน้า 8) สรุปไว้ว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ ความรู้สึกรู้จักคิดเกี่ยวกับตนเอง เพื่อสถานที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมที่คนอาศัยอยู่ เป็นต้น

จากแนวคิด ความหมายและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตคือ

1. ปัจจัยที่เป็นความต้องการด้านพื้นฐานของคน ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การมีงานทำ
2. ปัจจัยความต้องการทางจิตใจ ได้แก่ ความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

วัยสูงอายุจัดเป็นวัยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต ลักษณะและพัฒนาการในวัยนี้ จะตรงข้ามกับวัยเด็ก คือมีแต่ความเสื่อมโทรมและสึกหรอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงเป็นการยากที่จะกำหนดว่าบุคคลใดอยู่ในวัยสูงอายุ เกณฑ์ที่สังคมจะกำหนดว่าบุคคลใดเป็นผู้สูงอายุนั้น จะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมซึ่งได้มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ เป็น 4 ประเภท คือ

1. การสูงอายุตามวัย (Chronological Aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทิน โดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป และบอกได้ทันทีว่า ใครมีอายุมากน้อยเพียงใด
2. การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) เป็นการพิจารณาการสูงอายุจากสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลที่เปลี่ยนไป เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายลดน้อยลง เป็นผลมาจากความเสื่อมโทรมตามกระบวนการสูงอายุซึ่งเป็นไปตามอายุขัยของแต่ละบุคคล
3. การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่การรับรู้ แนวความคิด ความจำ การเรียนรู้ เซาว์ปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะต่าง ๆ ของชีวิตแต่ละคนที่มีอายุเพิ่มขึ้น
4. การสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่สถานภาพของบุคคลในระบบสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลนั้น ซึ่งเกี่ยวกับอายุ การแสดงออกตามคุณค่าและความต้องการของสังคม

สำหรับการกำหนดว่า ผู้สูงอายุเริ่มเมื่ออายุเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในแต่ละสังคม สำหรับสังคมไทยนั้นกำหนดว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2546) ทั้งนี้ผู้สูงอายุมิได้มีลักษณะเหมือนกันหมด แต่จะมีความแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ องค์การอนามัยโลกจึงได้แบ่งเกณฑ์อายุตามสภาพของการมีอายุเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ผู้สูงอายุ (Elderly) มีอายุระหว่าง 60 - 74 ปี
2. คนชรา (Old) มีอายุระหว่าง 75 - 90 ปี
3. คนชรามาก (Very Old) มีอายุ 90 ปีขึ้นไป

การแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงดังกล่าว สำหรับในสังคมไทยยังมิได้มีข้อสรุปว่าจะมีการจัดประเภทของผู้สูงอายุในลักษณะใด การจัดโดยใช้เกณฑ์อายุก็ยังมีข้อถกเถียงว่ายังไม่เหมาะสม นักวิชาการบางท่านจึงใช้เกณฑ์ความสามารถของผู้สูงอายุแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี
2. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง
3. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ มีความพิการ

ลักษณะของผู้สูงอายุ

บริบูรณ์ พรพิบูลย์ (2536, หน้า 10 - 11) ได้จำแนกลักษณะของผู้สูงอายุ ไว้ ดังนี้

1. ผิวหนังเหี่ยวย่น ผมหงอก ฟันสั่นคลอน ผู้หญิงจะหมดประจำเดือน และมีความเสื่อมโทรมโดยทั่วไปให้เห็น

2. มีความรู้สึกที่ตัวเองเรี่ยวแรงน้อยลง กำลังลดถอย เห็นอยงาน มองเห็นอะไรไม่ค่อยชัด หูตึง รับกลิ่นรสเลวลง ความจำเสื่อม เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ช้า ความสามารถในการทำงานลดลง เจ็บป่วยง่ายและเมื่อเจ็บป่วยแล้วก็หายได้ช้า

3. ขาดความมั่นใจในตัวเอง มีอารมณ์กังวลง่ายและกลัวในสิ่งที่ไม่เคยกลัวมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลัวถูกทอดทิ้งและกลัวความตาย นอกจากนี้ยังรู้สึกหงอยเหงาเป็นนิจ ใจน้อยและสะเทือนใจง่าย บางคนกลายเป็นคนหงุดหงิดโมโหร้าย ชอบแยกตัว บางคนก็มีอารมณ์เศร้า ต้องการตายเร็วหรืออยากฆ่าตัวตาย การจัดประเภทผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้สูงอายุในแต่ละประเภทจะมีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมที่แตกต่างกันไป ความเข้าใจต่อบริการสวัสดิการผู้สูงอายุที่ผ่านมาจึงถูกจำกัดด้วยการจัดบริการแบบ One Size Fits ForAll ซึ่งไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุที่แท้จริง

แนวคิดการศึกษากระบวนการของภาวะสูงอายุ

กระบวนการของภาวะสูงอายุ หมายถึง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของบุคคลที่อยู่ในภาวะสูงอายุ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2539, หน้า 53) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสรีระวิทยา จิตใจและสังคมที่มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนี้

1. กระบวนการภาวะสูงอายุทางสรีระวิทยา

ภาวะสูงอายุทางสรีระวิทยาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุทางร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่จะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนกับร่างกายของคนเมื่อวัยสูงขึ้น กระบวนการนี้มี 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2539, หน้า 54 - 55)

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและโครงสร้างของร่างกายที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ผิวหนังเหี่ยวย่น ตกกระ ผิวบาง เกิดบาดแผลได้ง่าย กล้ามเนื้อลดจำนวนลงทำให้ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อลดลง กระดูกเปราะบาง กระดูกผุ กระดูกข้ออักเสบ ฯลฯ

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาเป็นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายที่เคยใช้งานได้ดี เช่น การใช้สายตา หู ลิ้น ฯลฯ หย่อนสมรรถภาพลง จำนวนเซลล์สมองลดลงทำให้ความจำเสื่อมลงไป ระบบทางเดินหายใจ ทางเดินอาหาร ทางเดินปัสสาวะ ฯลฯ ทำงานได้น้อยลง ทำให้เกิดการผิดปกติตามมา เช่น อาหารไม่ย่อย เป็นไข้หวัดได้ง่าย อั้นปัสสาวะไม่ได้ ฯลฯ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยานี้มีผลทำให้ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพ ไม่มากนักน้อย ซึ่งหากผู้ใดมีปัญหามาก ก็มักจะส่งผลไปถึงจิตใจของผู้สูงอายุไปด้วย อาจเกิดความหดหู่ ซึมเศร้า หรือหงุดหงิด เกรี้ยวกราด เป็นต้น ผลการสำรวจสุขภาพของผู้สูงอายุไทยในงานวิจัยจำนวนมาก พบว่าปัญหาหลักของผู้สูงอายุคือ ปัญหาสุขภาพ ทั้งที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ ไม่แข็งแรง เช่นแต่ก่อน และปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ซึ่งโรคที่มักพบในผู้สูงอายุทั่วไปได้แก่ ปวดหลัง/ เอว ไขข้ออักเสบ ความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะ โรคหัวใจ ต้อกระจกตา ต้อเนื้อตา โรคเกี่ยวกับหู อัมพาต/ อัมพฤกษ์ (นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล, 2539)

2. กระบวนการภาวะสูงอายุทางจิตวิทยาสังคม

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้อธิบายภาวะสูงอายุทางจิตวิทยาสังคมที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันมี 2 แนวทาง คือ ทฤษฎีกิจกรรมและทฤษฎีภาวะถดถอย (สุรกุล เจนอบรม, 2534, หน้า 34 - 35)

2.1 ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) เป็นทฤษฎีที่เสนอโดย Robert Havighurst (1963) ซึ่งทำการศึกษาผู้สูงอายุชาวผิวขาวที่มีฐานะปานกลางและมีสุขภาพดี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมปฏิบัติอยู่เสมอ ๆ จะมีบุคลิกที่กระฉับกระเฉงและการมีภาระกิจกรรมสม่ำเสมอจะทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตและปรับตัวได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ปราศจากกิจกรรมหรือบทบาทภาระกิจหน้าที่ใด ๆ

2.2 ทฤษฎีภาวะถดถอย (Disengagement Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายในสิ่งที่ตรงข้ามกับทฤษฎีกิจกรรม เสนอโดย (Henry, 1961) ซึ่งกล่าวว่า เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ผู้สูงอายุจะลดกิจกรรมและบทบาทของตนเองลง ซึ่งจะเป็นผลจากการที่รู้สึกว่าคุณสมบัติความสามารถ ลดลงและการที่ผู้สูงอายุไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมและบทบาททางสังคม เป็นการถอน สถานภาพและบทบาทของตนเองให้แก่หนุ่มสาวหรือคนที่จะมีบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่า ทั้งนี้เพราะสังคมต้องการคนที่มีทักษะใหม่และคนรุ่นใหม่เข้าไปแทนที่

ทฤษฎีทั้งสองทฤษฎีนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายภาวะการสูงอายุของผู้สูงอายุที่มีพื้นฐานของชีวิตในวัยหนุ่มสาวที่แตกต่างกัน อันอาจเนื่องมาจากการใช้ชีวิตในวัยหนุ่มสาวที่มีสภาพสังคมและเศรษฐกิจต่างกัน ทฤษฎีกิจกรรมที่นำมาใช้กับผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการมีสถานภาพและบทบาทในสังคมมาตลอดช่วงวัยหนุ่มสาวจนถึงวัยกลางคน เมื่อต้องละบทบาทและสถานภาพนั้นลงตามช่วงวัยชราการเกษียณอายุ จำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องเตรียมสถานภาพและบทบาทอื่น ๆ รองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้สูงอายุกลุ่มนั้น

ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ ตั้งแต่วัยหนุ่มสาว วัยกลางคนจนเข้าสู่วัยสูงอายุ อาจจะไม่ต้องการกิจกรรมรองรับมากเท่าผู้สูงอายุกลุ่มแรก ส่วนทฤษฎีภาวะถดถอยใช้อธิบายกับผู้สูงอายุที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ภาวะสูงอายุที่แตกต่างกัน ผู้สูงอายุที่มีความพร้อมเข้าสู่ภาวะสูงอายุจะลดบทบาททางสังคมของตนได้เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และทำหน้าที่สนับสนุน คนหนุ่มสาวให้บริการทางสังคมแทน ตัวผู้สูงอายุเองจะหันเข้าหากิจกรรมอื่น ๆ ตามภาวะถดถอยของตน เช่น การศึกษาธรรมะ ฯลฯ ดังนั้นผู้สูงอายุที่ถดถอยตนเองลงได้ช้า จึงต้องนำทฤษฎีกิจกรรมมาใช้ในการอธิบายภาวะสูงอายุของผู้สูงอายุกลุ่มนี้แทน

แนวนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีแนวนโยบายและการดำเนินการคุ้มครองและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุตามนโยบายขององค์การสหประชาชาติ ดังนี้

นโยบายและมาตรการผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ. 2535 - 2554)

มาตรการดังกล่าวถูกจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. ส่งเสริมและให้บริการการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้สูงอายุรู้จักการปรับตัวการป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ
2. จัดให้มีบริการพื้นฐานและสวัสดิการทางสังคมและการสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและไม่มีผู้อุปการะ
3. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามความสามารถและความถนัด
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและผู้สูงอายุ
5. สนับสนุนให้สถาบันศาสนามีบทบาทในการเป็นที่พึ่งพาทางใจแก่ผู้สูงอายุ
6. ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและภาคเอกชนเข้าร่วมจัดบริการและสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ
7. สนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรสำหรับดูแลรักษาและให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ค้ำครอง และพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษাপฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมทั้งต้องสงเคราะห์ และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ การที่กฎหมายรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงได้มีนโยบายตามมาเป็นนโยบายจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคนตามคุณสมบัติที่รัฐได้กำหนดไว้เพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546

จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 มาตรา 54 และมาตรา 80 วรรคสอง ส่งผลให้เกิดการผลักดันพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อใช้เป็นกฎหมายที่จะเอื้อให้เกิดโครงสร้าง องค์กร และระบบบริหารจัดการที่จะรองรับการดำเนินงานที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ มีการกำหนดให้มีคณะทำงานที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุทั้งในเชิงนโยบาย แผนงาน และเสนอความเห็นในการออกกฎหมาย มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อผู้สูงอายุและกำหนดสิทธิและประโยชน์ที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับ การคุ้มครอง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติได้ปรากฏมาตรการในการคุ้มครองแล สนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ดังนี้

“มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้าน

ต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ
2. การศึกษาตามความเหมาะสม
3. การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ เครือข่ายหรือชุมชน
5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น
6. การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
7. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหา ประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
8. การให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี
9. การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
10. การสงเคราะห์ที่ยั่งยืนตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
11. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
12. การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย

การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย แบ่งการพัฒนาออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จะมีการวางแผนออกเป็นการพัฒนาการคมนาคม และ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
2. ด้านพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จะมีการวางแผนออกเป็นการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ด้านพัฒนาสังคม จะวางแผนออกเป็นการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของ ประชาชน การสุขภาพิบาลชุมชนและสถานที่ การส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมในชุมชน การส่งเสริม สวัสดิการและนันทนาการ

4. ด้านการเมืองและการบริหาร จะวางแผนออกเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมความรู้ความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่น การปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน การปรับปรุงระเบียบเอกสารของท้องถิ่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนและกิจการเทศพาณิชย์

5. ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ จะวางแผนออกเป็นการส่งเสริมการกระจายรายได้แก่ประชาชน การส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้แก่ประชาชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. รูปแบบองค์การ
2. การบริหาร
 - 2.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.2 อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
3. โครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล

รูปแบบองค์การองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนึ่งคน ซึ่งมาจาก[[การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง/ การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การบริหารกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ม. 58) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น เรียกว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)

1. พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)
2. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
 - 2.2 การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
 - 2.7 คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
3. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 68 ดังนี้
 - 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 3.12 การท่องเที่ยว
 - 3.13 การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง
26. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

31. กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ การกำหนดโครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีสภาพตำบลอยู่ในระดับ สูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหาร ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการ ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวัน โดยมีปลัดและรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้า งานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ รับผิดชอบอยู่

กำหนดงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

เรื่องการกำหนดงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานส่วนตำบลในส่วนราชการ ต่าง ๆ ภายในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติ หน้าที่แทน โดยมีหน้าที่บังคับบัญชาพนักงาน ลูกจ้าง พนักงานจ้างตามภารกิจในสำนัก ๆ เพื่อ รับผิดชอบ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานนโยบายและแผน
3. งานกฎหมายและคดี
4. งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. งานกิจการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
6. งานส่งเสริมการเกษตร
7. งานสวัสดิการสังคม

กำหนดงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนการคลัง

หัวหน้าส่วนการคลัง เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ โดยมีพนักงานส่วนตำบลและ พนักงานจ้าง (ส่วนการคลัง) เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน หน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ จ่าย การรับ การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงินและเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จ บำนาญ เงินอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำ

งบประมาณ ฐานการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้ และรายจ่ายต่าง ๆ การควบคุมเงินเบิกจ่าย งานทำงบทดลองประจำเดือน ประจำปี งานเกี่ยวข้องกับการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย ดังนี้

1. งานการเงิน
2. งานบัญชี
3. งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้ มีหน้าที่รับผิดชอบ
4. งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ

ทั้งนี้ ในการมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ โดยให้อยู่ในการดูแลและมอบหมายจากหัวหน้าส่วนการคลัง

กำหนดงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนโยธา

ส่วนโยธา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจออกแบบการจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้าง งานการควบคุมอาคารตามระเบียบ กฎหมาย งานแผนการปฏิบัติงาน การก่อสร้างและซ่อมบำรุงการควบคุมการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรม เครื่องจักรกล การรวบรวมประวัติติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การควบคุมการบำรุงรักษาเครื่องจักรและยานพาหนะงานเกี่ยวกับแผนงานควบคุมเก็บรักษาการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมันเชื้อเพลิง และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยมีส่วนราชการภายในส่วนโยธา ประกอบด้วย

1. งานควบคุมอาคารและผังเมือง มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง
2. งานก่อสร้าง มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานวิศวกรรม
3. งานประสานสาธารณูปโภค มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติในหน้าที่ของงานสวนสาธารณะงานสาธารณูปโภค งานจัดสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เป็นผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 652 ราย

การดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณในรูปแบบเบี้ยยังชีพ ตามนโยบายรัฐบาล พร้อมทั้งจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และจัด

โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุตรวจเยี่ยมทุกเดือน

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเนินทราย สนับสนุนผู้สูงอายุ โดยให้การดูแลสุขภาพ ด้านร่างกาย จิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัชณี ฝนทองมงคล (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุภายหลังเกษียณอายุราชการ” โดยได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง อายุระหว่าง 61 - 66 ปี จำนวน 279 คน ส่วนใหญ่จะเกษียณอายุราชการในระดับ 4 - 6 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.6 เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณ และร้อยละ 63.4 มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณในด้านต่าง ๆ เช่น งานอดิเรก ด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ และที่อยู่อาศัย ซึ่งผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อชีวิตภายหลังเกษียณอายุเป็นไปในทางบวกซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบันว่าตนเองมีความสุข ส่วนปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาด้านสุขภาพ

กัญยรัตน์ อุบลวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคกลางของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่นับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ ดื่มน้ำวันละ 6 - 8 แก้วมีการขับถ่ายปกติ ไม่สูบบุหรี่ นอนหลับกลางคืน 6 - 8 ชั่วโมง มีการร่วมกิจกรรมทางสังคมมีการป้องกันอุบัติเหตุทั้งภายในและภายนอกบ้านไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อยจะซื้อยารับประทานเองแต่ถ้าเจ็บป่วยรุนแรงจะไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้สูงอายุส่วนมากมีความรู้สึก โกรธ เสียใจ และหงุดหงิด มีการปฏิบัติตัวโดย การยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุไม่มีการออกกำลังกายและดื่มชา กาแฟ เหล้า และเบียร์

เพียงใจ ระฆังทอง (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขต มีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.3 มีอายุเฉลี่ย 60 - 70 ปี ส่วนใหญ่มีระดับรายได้น้อยร้อยละ 58.1 และร้อยละ 80.8 ด้านสภาวะสุขภาพนั้นพบว่าร้อยละ 89.3 มีสุขภาพในก้านร่างกายอยู่ในระดับดี แข็งแรง จิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.3 ด้านสังคมอยู่ในระดับสูงร้อยละ 57.5 ฐานะทางเศรษฐกิจด้านความเพียงพอของรายได้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 54.7 ด้านสภาพที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ปัจจัยคัดสรรภาวะสุขภาพด้านสังคมมากที่สุด

ชุตินา เลหาวิจิตรจันทร์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตนักสังคมสงเคราะห์สังกัดกรุงเทพฯ ผลของการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จากองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิต 9 ด้าน คือ สุขภาพดี มีที่อยู่อาศัย การศึกษาทั่วถึง ครอบครัวมีสุข รายได้ดี ใช้เวลาว่างและกิจกรรมนันทนาการ อยากร่วมพัฒนาพาสู่คุณธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม

ประสิทธิ์ชัย พร้อมมูล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตนายทหารประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตนายทหารประทวนและลูกจ้างประจำ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ด้านความมั่นคงในอาชีพและด้านสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับปานกลาง ข้อมูลเบื้องต้นของทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำสังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ อายุราชการและสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ส่วนเพศ อายุ บุคคลในครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

คำริห์ สุขพันธ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดจังหวัดทหารบกสระบุรี” ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนจังหวัดทหารบกสระบุรีอยู่ระดับปานกลาง ปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับชั้นยศ และจำนวนบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ปัจจัยสภาพส่วนบุคคลด้านสถานภาพด้านการสมรส รายได้ของครอบครัวและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยมีข้อเสนอแนะในเรื่อง การกำหนดนโยบายการบริหารงานของหน่วยงานควรมีกำลังพลที่มีส่วนร่วมด้วยเสมอและให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นโครงการและให้มีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง

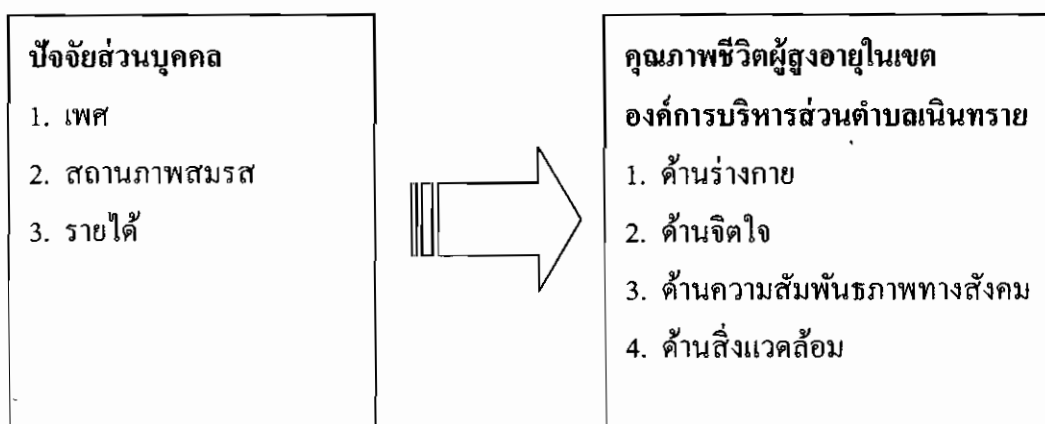
งานวิจัยต่างประเทศ

คาฟเฟร์ (Caffey, 1991, p. 98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย พบว่าผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเดินไปถวายอาหารพระที่วัดหรือไปปฏิบัติธรรมในวันพระ และช่วงเช้าพรรยาการเดินทาง ไปซื้อของ การจัดการงานบ้าน เช่น การเลี้ยงหลาน การเตรียมอาหาร การทำความสะอาดบ้านการซักเสื้อผ้า การรับประทานอาหาร การกางมุ้ง และการเก็บที่นอน การขึ้นบันได การเข้าห้องน้ำการอาบน้ำ การแต่งกาย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุส่วนหนึ่งมีการงาน

ทั้งวัน เช่น การดูแลสัตว์เลี้ยง การทำสวน และการจักสาน และในด้านการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานพบว่าผู้สูงอายุที่มีฐานะดีจะได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยากจนบุตรหลานไม่ค่อยให้ความสนใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดนี้ได้ดัดแปรตามมาจากแบบวัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL GROUP, 1996) ซึ่งมี 4 ด้าน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาสองแบบ คือ การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด รวมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนในการ ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล
4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 652 คน (จากการสำรวจประชากรปลายปีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ปี 2554)
2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 248 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{652}{1 + 652^2} = 248$$

n = จำนวนประชากรตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% หรือ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล

1. ข้อความที่เป็นคำถามเชิงบวก (Positive Statement)
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตมาก
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้สร้างและปรับปรุงโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด และงานวิจัยอื่น ๆ ที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้วได้นำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. นายสุทธิเดช โคตรมุงคุณ หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบ และเรื่องร้องทุกข์
สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตราด
2. ส.ต.ต.ชานินทร์ เหลือสี่ชาติ ท้องถิ่นอำเภอเมืองตราด
3. นางสาวอริยา แก้วเกตุ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวใหญ่

ทำการตรวจและแนะนำในรายละเอียด แก่ไขแบบสอบถาม ตลอดจนนำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เหมาะสมทั้งในด้านภาษา และความชัดเจนของเนื้อหา หลังจากนั้นได้นำ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุในเดือน พฤศจิกายน 2554 จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ เพื่องานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้ผลลัพธ์คือ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของผู้รับบริการเท่ากับ 0.7654 จึงถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งบอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการกรอกแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 248 คน พร้อมทั้งอยู่ด้วยตลอดเวลาเพื่อตอบข้อซักถามหากกลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจคำถาม

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคำตอบเพื่อความสมบูรณ์ ถ้าพบว่าข้อมูลไม่ครบถ้วนจะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปจากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือน 8 มกราคม - 28 มกราคม 2555

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ เพื่องานวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป หรือลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สำหรับวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด
3. ใช้สถิติ t - test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัว และใช้สถิติ One - way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว และใช้ LSD เพื่อทดสอบว่าตัวแปรใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เกณฑ์ในการแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรการหาค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อ เป็น 4 ระดับ มีดังนี้

3.26 - 4.00	คือเห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง มีคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด
2.51 - 3.25	คือเห็นด้วยมาก	หมายถึง มีคุณภาพชีวิตดีมาก
1.76 - 2.50	คือเห็นด้วยน้อย	หมายถึง มีคุณภาพชีวิตค่อนข้างดี
1.00 - 1.75	คือเห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง มีคุณภาพชีวิตไม่ดี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส รายได้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 248 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

1. ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

2. การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	111	44.75
2) หญิง	137	55.25
รวม	248	100.00
2. สถานภาพ		
1) โสด	45	18.15
2) สมรส	166	66.94
3) หม้ายหรือหย่าร้าง	37	14.91
รวม	248	100.00
3. รายได้		
1) ต่ำกว่า 3,000 บาท/ เดือน	31	12.50
2) 3,001 - 6,000 บาท/ เดือน	64	25.80
3) 6,001 - 9,000 บาท/ เดือน	46	18.55
4) 9001 - 12000 บาท/ เดือน	35	14.11
5) 12,001 - 15,000 บาท/ เดือน	29	11.71
6) 15,001 บาท/ เดือนขึ้นไป	43	17.33
รวม	248	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบล เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่าง 248 คน พบว่า

เพศ เพศชาย ร้อยละ 55.25 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.75

สถานภาพ สมรสมากที่สุดร้อยละ 66.94 รองลงมาสถานภาพโสดร้อยละ 18.15 และ สถานภาพหม้ายหรือหย่าร้าง ร้อยละ 14.91

รายได้ รายได้ส่วนใหญ่ 3,001 - 6,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 25.80 รองลงคือรายได้ 6,001 - 9,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 18.55 รายได้ 9,001 - 12,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 14.11 รายได้ 15,001 - 20,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 15.83 และรายได้ 20,001 บาท/ เดือนขึ้นไป ร้อยละ 15.56 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านร่างกาย

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย	จำนวนและร้อยละของระดับคุณภาพชีวิต							
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด	\bar{X} ☐ ☐ ☐	S.D.	แปล ความหมาย ระดับ คุณภาพ	อันดับ
1. ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ เป็นอย่างดี	43 (17.34)	159 (64.11)	40 (16.13)	6 (2.42)	2.96	0.65	ดีมาก	5
2. ท่านมีสุขภาพร่างกาย แข็งแรงสมบูรณ์	44 (17.74)	157 (63.31)	41 (16.53)	6 (2.42)	2.96	0.66	ดีมาก	4
3. ท่านนอนหลับพักผ่อนได้ อย่างเต็มที่	72 (29.03)	141 (56.85)	29 (11.69)	6 (2.42)	3.12	0.70	ดีมาก	2
4. ท่านสามารถช่วยเหลือ ตัวเองปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ตามปกติ	78 (31.45)	128 (51.61)	36 (14.52)	6 (2.42)	3.12	0.73	ดีมาก	1
5. ท่านสามารถเดินไปทำกิจ ธุระได้ด้วยตัวเอง	67 (27.02)	127 (51.21)	50 (20.16)	4 (1.61)	3.03	0.73	ดีมาก	3
ภาพรวม					3.04	0.41	ดีมาก	

จากตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านร่างกาย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพชีวิตดีมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านร่างกาย อันดับแรกคือ ท่านสามารถช่วยเหลือตัวเองปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ ค่าเฉลี่ย 3.12 (S.D. = 0.73) รองลงมาคือท่านนอนหลับพักผ่อนได้อย่างเต็มที่มีค่าเฉลี่ย 3.12 (S.D. = 0.70) ท่านสามารถเดินทางไปทำกิจธุระได้ด้วยตัวเอง ค่าเฉลี่ย 3.03 (S.D. = 0.73) ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ย 2.96 (S.D. = 0.66) และอันดับสุดท้ายท่านสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย 2.96 (S.D. = 0.65)

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด
ด้านจิตใจ □□□□

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ	จำนวนและร้อยละของระดับคุณภาพชีวิต							
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย ระดับ คุณภาพ	อันดับ
1. ท่านรู้สึกมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นอย่างมาก	89 (35.89)	108 (43.55)	39 (15.73)	12 (4.84)	3.10	0.83	ดีมาก	3
2. ท่านมีความจำเป็นปกติดี	65 (26.21)	138 (55.65)	42 (16.94)	3 (1.21)	3.06	0.69	ดีมาก	5
3. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี	73 (29.44)	123 (49.60)	48 (19.35)	4 (1.61)	3.06	0.74	ดีมาก	4
4. ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายอย่างมากต่อคนอื่น	76 (30.65)	127 (51.21)	42 (16.94)	3 (1.21)	3.11	0.71	ดีมาก	2
5. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง	95 (38.31)	106 (42.74)	45 (18.15)	2 (0.81)	3.18	0.71	ดีมาก	1
ภาพรวม					3.10	0.49	ดีมาก	

จากตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านจิตใจ พิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อันดับแรกคือท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.18 (S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตท่านมีความหมายอย่างมากต่อคนอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.11 (S.D. = 0.71) ท่านรู้สึกมีความสุขในชีวิตเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ย 3.10 (S.D. = 0.83) ท่านมีสมาธิในการทำงานต่างๆเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.06 (S.D. = 0.74) และอันดับสุดท้ายคือท่านมีความจำเป็นปกติดี มีค่าเฉลี่ย 3.06 (S.D. = 0.69)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ	จำนวนและร้อยละของระดับคุณภาพชีวิต							
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมายระดับคุณภาพ	อันดับ
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม								
1. ท่านสามารถผูกมิตรหรือเข้า กับคนอื่นได้เป็นอย่างดี	70 (28.23)	132 (53.23)	41 (16.53)	5 (2.02)	3.07	0.72	ดีมาก	1
2. ท่านสามารถช่วยเหลือเพื่อน บ้านได้เป็นอย่างดี	45 (18.15)	137 (55.24)	61 (24.60)	5 (2.02)	2.89	0.70	ดีมาก	3
3. เพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนท่าน เป็นประจำ	53 (21.37)	118 (47.58)	76 (30.65)	1 (0.40)	2.89	0.72	ดีมาก	2
4. ท่านไปปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนาเป็นประจำ	278 (77.22)	52 (14.44)	22 (6.11)	8 (2.22)	2.87	0.75	ดีมาก	4
ภาพรวม					2.93	0.55	ดีมาก	

จากตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อันดับแรกคือท่านสามารถผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.07 (S.D. = 0.72) รองลงมาคือเพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนท่านเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 2.89 (S.D. = 0.72) ท่านสามารถช่วยเหลือเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 2.89 (S.D. = 0.70) และอันดับสุดท้ายคือ ท่านไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 2.87 (S.D. = 0.75)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวนและร้อยละของระดับคุณภาพชีวิต							
	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย ระดับ คุณภาพ	อันดับ
1. สภาพแวดล้อมท่านอยู่มีความ ความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน	49 (19.76)	140 (56.45)	56 (22.58)	3 (1.21)	2.94	0.68	ดีมาก	2
2. ท่านสามารถเข้ารับบริการด้าน สุขภาพที่จำเป็นได้เป็นอย่างดี	37 (14.92)	164 (66.13)	45 (18.15)	2 (0.81)	2.95	0.60	ดีมาก	1
3. ท่านได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็น ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี	54 (21.77)	103 (41.53)	79 (31.85)	12 (4.84)	2.80	0.83	ดีมาก	4
4. ท่านพักอาศัยอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ดีต่อตัวท่าน	50 (20.16)	109 (43.45)	81 (32.66)	8 (3.23)	2.81	0.78	ดีมาก	3
ภาพรวม					2.87	0.53	ดีมาก	

จากตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อันดับแรกคือ ท่านสามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น

ได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 2.95 ($S.D. = 0.60$) รองลงมาคือสภาพแวดล้อมท่านอยู่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.94 ($S.D. = 0.68$) ท่านพักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อตัวท่าน มีค่าเฉลี่ย 2.81 ($S.D. = 0.78$) และอันดับสุดท้ายคือ มีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ตระหนักถึงภาวะโลกร้อน มีค่าเฉลี่ย 2.80 ($S.D. = 0.83$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด	\bar{X}	$S.D.$	ระดับคุณภาพชีวิต	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	3.04	0.41	ดีมาก	2
2. ด้านจิตใจ	3.10	0.49	ดีมาก	1
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	2.93	0.55	ดีมาก	3
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	2.87	0.53	ดีมาก	4
ภาพรวม	2.99	0.36	ดีมาก	

จากตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในภาพรวมด้านต่าง ๆ พบว่า ในภาพรวมด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในภาพรวมด้านต่าง ๆ อันดับแรกคือด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ย 3.10 ($S.D. = 0.49$) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ย 3.04 ($S.D. = 0.41$) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.93 ($S.D. = 0.55$) อันดับสุดท้าย ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.87 ($S.D. = 0.53$)

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	111	2.97	0.36	-0.548	0.584
หญิง	137	3.00	0.36		

* $p < .05$

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีเพศแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า
ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตาม
สถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	1.007	0.504	3.899	0.002
ภายในกลุ่ม	245	31.644	0.129		
รวม	247	32.652			

* $p < .05$

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า
ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกรายได้

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	5	1.808	0.362	2.837	0.016
ภายในกลุ่ม	242	30.844	0.127		
รวม	247	32.652			

* $p < .05$

สมมุติฐานที่ 3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า
ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกันได้ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 10 สรุปการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด” โดยการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในตำบล เนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 248 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ มีการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t - test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติ One - way ANOVA ในการวิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบทางเดียว และหากพบว่าความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิต ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย
3. การทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.25 สถานภาพสมรส มากที่สุดร้อยละ 66.94 มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่รายได้ 3,001 - 6,000 บาทขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 25.80

2. ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 2.99, S.D. = 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.10, S.D. = 0.49$) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.04, S.D. = 0.41$) ส่วนด้านที่ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.87, S.D. = 0.53$) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านร่างกาย พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านร่างกาย อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ท่านสามารถช่วยเหลือตัวเองปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ ($\bar{X} = 3.12, S.D. = 0.73$) รองลงมาคือ ท่านนอนหลับพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.12, S.D. = 0.70$) และระดับต่ำสุด คือ ท่านสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 2.96, S.D. = 0.65$)

2.2 ด้านจิตใจ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านจิตใจ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ($\bar{X} = 3.18, S.D. = 0.71$) รองลงมา คือ ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายอย่างมากต่อคนอื่น ($\bar{X} = 3.11, S.D. = 0.71$) และระดับต่ำสุด คือ ท่านมีความจำเป็นปกติดี ($\bar{X} = 3.06, S.D. = 0.69$)

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ท่านสามารถผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.07, S.D. = 0.72$) รองลงมาคือ เพื่อบ้านมาเยี่ยมเยียน

ท่านเป็นประจำ ($\bar{x} = 2.89, S.D. = 0.72$) และระดับต่ำสุด คือ ท่านไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ ($\bar{x} = 2.87, S.D. = 0.75$)

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ท่านสามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่จำเป็นได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 2.95, S.D. = 0.60$) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมท่านอยู่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{x} = 2.94, S.D. = 0.68$) และระดับต่ำสุด คือ ท่านได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 2.80, S.D. = 0.83$)

3. จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

3.1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.2 ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3.3 ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า ผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านร่างกาย พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ กันยารัตน์ อุบลวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมและการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคกลางของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วน

ใหญ่รับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ ค่ำน้ำวันละ 6 - 8 แก้ว มีการขับถ่ายปกติ ไม่สูบบุหรี่ นอนหลับ กลางคืน 6 - 8 ชั่วโมง มีการร่วมกิจกรรมทางสังคม มีการป้องกันอุบัติเหตุทั้งภายในและภายนอก บ้าน เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อยจะซื้อยารับประทานเองแต่ถ้าเจ็บป่วยรุนแรงจะไปพบเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข และยังคงคล้อยกับการศึกษาของ คาฟเฟอรี (Caffrey, 1991, p.98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย พบว่า ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเดินไปถวายอาหารพระ ที่วัดหรือไปปฏิบัติธรรมในวันพระและช่วงเข้าพรรษา การเดินทางไปซื้อของ การจัดการงานบ้าน เช่น การเลี้ยงหลาน การเตรียมอาหาร

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าที่ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านร่างกาย อยู่ในระดับมีคุณภาพชีวิตดีมาก อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีการรับรู้สภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผล ต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบายการรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกาย การรับรู้ถึงผละกำลังใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การพักผ่อนนอนหลับ การทำงานต่าง ๆ

1.2 ด้านจิตใจ พบว่าความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชณี ฝนทองมงคล (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การ ดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุภายหลังเกษียณอายุราชการ” โดยได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง อายุ ระหว่าง 61 - 66 ปี จำนวน 279 คน ส่วนใหญ่จะเกษียณอายุราชการในระดับ 4 - 6 ผลการศึกษาวิจัย พบว่าผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อชีวิตภายหลังเกษียณอายุเป็นไปในทางบวกซึ่งส่งผลต่อ การใช้ชีวิตในปัจจุบันว่าตนเองมีความสุข ขณะเดียวกันขัดแย้งกับการศึกษาของกันยารัตน์ อุบลวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน ภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึก โกรธ เสียใจ และ หงุดหงิด

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าที่ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราดในด้านจิตใจ อยู่ใน ระดับมี คุณภาพชีวิตดีมาก อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง ได้แก่ การ รับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจใน ตนเองความมั่นใจในตนเอง

1.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก สอดคล้องกับการศึกษาของชูติมา เลาหวิจิตรจันทร์(2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตนักสังคมสงเคราะห์สังกัดกรุงเทพฯ ผลของการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จากองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิต 9 ด้าน คือ สุขภาพดี มีที่อยู่อาศัย การศึกษาทั่วถึง ครอบครัวมีความสุข รายได้ดี ว่างเวลาว่างและกิจกรรมนันทนาการ อยากร่วมพัฒนาพาสู่คุณธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าที่ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราดในด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในระดับมีคุณภาพชีวิตดีมาก อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีการรับรู้ด้านความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การได้รับรู้ว่าตนเองได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลในสังคม เช่น การเลี้ยงหลาน การเตรียมอาหาร เป็นต้น

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าที่ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราดดังนั้น จึงสรุปผลจากการศึกษาได้ว่าความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ในด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมีคุณภาพชีวิตดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญต่อผู้สูงอายุมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นการนำข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบหาความแตกต่างกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าผู้สูงอายุที่มี เพศ สถานภาพสมรส รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของประสิทธิ์ชัย พร้อมมูล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตนายทหารประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ อายุ บุคคลในครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าในผู้สูงอายุทั้งเพศหญิงและเพศชายจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุทั้งทางร่างกาย และทางจิตใจ เช่น ผิวหนังเหี่ยวย่น ตกกระ มีผิวหนังเกิดบาดแผลได้ง่าย กระดูกเปราะบาง มีอารมณ์หดหู่ ซึมเศร้า เป็นต้น ซึ่งเป็นอาการที่เกิดได้ไม่แตกต่างกันทั้งเพศหญิงและเพศชาย

2.2 สถานภาพสมรส พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของประสิทธิ์ชัย พร้อมมูล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตนายทหารประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ อายุราชการและสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต และยังสอดคล้องกับการศึกษาของคำวิทย์ สุขพันธ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัดจังหวัดทหารบกสระบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพด้านการสมรส รายได้ของครอบครัวและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน อาจมีความรู้สึกขาดความมั่นใจในตัวเอง มีอารมณ์กังวลง่ายและกลัวในสิ่งที่ไม่เคยกลัวมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลัวถูกทอดทิ้งและกลัวความตาย นอกจากนี้ยังรู้สึกหงอยเหงา ดังนั้น ผลจากการศึกษาจึงพบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน

2.3 รายได้ พบว่าความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของคำวิทย์ สุขพันธ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัดจังหวัดทหารบกสระบุรี” ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสภาพส่วนบุคคลด้านสถานภาพ

ด้านการสมรส รายได้ของครอบครัวและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต และสอดคล้องกับการศึกษาของ คาฟเฟร์ (Caffrey 1991, p. 98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย พบว่าในด้านการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานพบว่าผู้สูงอายุที่มีฐานะดีจะได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยากจนบุตรหลานไม่ค่อยให้ความสนใจ

ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผู้สูงอายุที่มีฐานะดีจะเริ่มลดกิจกรรมและบทบาทของตนเองลง และการที่ผู้สูงอายุไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมและบทบาททางสังคม เป็นการถอน สถานภาพและบทบาทของตนเองให้แก่หนุ่มสาวหรือคนที่จะมีบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่า ทั้งนี้เพราะสังคมต้องการคนที่มีทักษะใหม่และคนรุ่นใหม่เข้าไปแทนที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายในการส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพทางกายและด้านจิตใจโดยเป็นการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

เชิงปฏิบัติการ

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ เช่น การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุทั่วไปอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวควรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง มีการติดตามเยี่ยมผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยหรือผู้สูงอายุที่ขาดคนดูแล และจัดกิจกรรมงานวันผู้สูงอายุปีละ 1 ครั้ง

เชิงวิชาการ

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณควรมีการทำวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างละเอียด

บรรณานุกรม

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: เจ.เอ.การพิมพ์.
- กันยารัตน์ อุบลวรรณ. (2540). พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคกลางของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กุหลาบ รัตนธรรม และคณะ. (2535). การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในวิธีการดำเนินงานวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์จำเป็นพื้นฐานในระดับหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: โครงการน้ำพระทัยจากในหลวงเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2530). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. โครงการบัณฑิตศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). ระเบียบการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ชุติมา เลหาวิจิตรจันทร์. (2544). คุณภาพชีวิตของนักสังคมสงเคราะห์สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คำรวิ สุขพันธุ์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดจังหวัดทหารบกสระบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก.
- นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล. (2539). รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิสารัตน์ ศิลปะเดช. (2540). ประชากรกับคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: พิษณุการพิมพ์.
- บริบูรณ์ พรพิบูลย์. (2536). โลกยามชราและการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฟ้า.
- ประสิทธิ์ชัย พร้อมมูล. (2548). คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก.
- ผาสุก มุททเมธา. (2540). คดีชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พวงรัตน์ บุญญานุกัณฑ์. (2531). คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

- พัชรภรณ์ คนกล้า. (2547). *คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต; มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพียงใจ ระนังทอง. (2542). *ความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรกับวิถีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขต มีนบุรี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาล สาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัสสร สیمانนท์ และคณะ. (2533). *ประชากรกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รัชณี ฝนทองมงคล. (2538). *การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุภายหลังการเกษียณอายุราชการ ศึกษา จากข้าราชการบำนาญสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2539). *สังคมวิทยาภาวะสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมัครการ. (2535). *การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนาแนวคิด และวิธีการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรกุล เจนอบรม. (2534). *วิทยาการผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2540). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัย โลกทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด, โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การคาดประมาณประชากร ของประเทศไทย 2533 - 2563*. กรุงเทพฯ: กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2542). *ขบวนการประชาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- Caffrey, R. S. (1991). *Family caregiving to the elderly in northeast Thailand: Changing pattern*. Doctoral dscretion, Department of Anthropology, University of Oregon.
- Havighurst, R. J. (1963). *Studies in Adolescence*. New York: The Macmillan Company.
- The WHOQOL Group. (1994). The development of the world health organization quality of life assessment instrument. In j Orley, & W. Kuyken (Eds.) *Quality of Life Assessment: International Perspectives* (pp. 41- 57). Mew York: Springer - Verlag.

UNESCO. (1980, September). Evaluating the quality of life in Belgium. *Social indicator Research*, 8, p. 312.

William H., R. Elaine, Cumming. (1961). *Growing Old. A Textbook of Social Gerontology* (2nd ed.). San Diego, CA: Chapman & Hall.

Yamane, T. (1970). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nd ed.). Tokyo: John Weatherhill.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส รายได้

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมคำตอบลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ
 - 1) ชาย 2) หญิง

2. สถานภาพสมรส
 - 1) โสด 2) คู่ 3) หม้าย/หย่า

3. รายได้
 - 1) ต่ำกว่า 3,000 บาท/เดือน 2) 3,001 - 6,000 บาท/เดือน
 - 3) 6,001 - 9,000 บาท/เดือน 4) 9,001 - 12,000 บาท/เดือน
 - 5) 12,001 - 15,000 บาท/เดือน 6) 15,001บาท/เดือนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

คำชี้แจง : ข้อคำถามต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งของท่าน ให้ท่านสำรวจตัวท่านเอง และประเมินเหตุการณ์หรือความรู้สึกของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความรู้สึกและเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อคำถาม	ระดับคุณภาพชีวิต				สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็นด้วย มากที่สุด (4)	เห็นด้วย มาก (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)	
ด้านร่างกาย					
1. ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างปกติ					☐ A1
2. ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์					☐ A2
3. ท่านนอนหลับพักผ่อนได้อย่างเต็มที่					☐ A3
4. ท่านสามารถช่วยตัวเองปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ					☐ A4
5. ท่านสามารถเดินได้ไปทำกิจธุระได้ด้วยตัวเอง					☐ A5
ด้านจิตใจ					
1. ท่านรู้สึกมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นอย่างมาก					☐ B1
2. ท่านมีความจำเป็นปกติดี					☐ B2
3. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่างๆเป็นอย่างดี					☐ B3
4. ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายอย่างมากต่อคนอื่น					☐ B4
5. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง					☐ B5
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม					
1. ท่านสามารถผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี					☐ C1
2. ท่านสามารถช่วยเหลือเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี					☐ C2
3. เพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนท่านเป็นประจำ					☐ C3
4. ท่านไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ					☐ C4

ข้อความ	ระดับคุณภาพชีวิต				สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็นด้วย มากที่สุด (4)	เห็นด้วย มาก (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)	
ด้านสิ่งแวดล้อม					
1. สภาพแวดล้อมท่านอยู่มีความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน					☐ A1
2. ท่านสามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่ จำเป็นได้เป็นอย่างดี					☐ A2
3. ท่านได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นใน ชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี					☐ A3
4. ท่านพักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อตัว ท่าน					☐ A4

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ